

O pjesmarici Marijana Jajića

Josip Sebastijan Golenić

(Nastavak)

Pod naslovom »Slide pisme za blage Dneve Uskrsa« naveden je relativno kratak broj uskrsnih pjesama. Ima ih svega devet. Malo je čudno što opet iza tih uskrsnih pjesama dolaze pjesme s pokorničkim sadržajem koje bi se možda trebale naći među korizmenim pjesmama.

Prva je pjesma s notnim tekstom »Kraljico neba, općenito poznata i još se i danas pjeva, a nalazi se čak i u najnovijoj *Crkvenoj pjesmarici* (Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1974). Pjesma koja se još zadržala u našim crkvama je *Isukerst nam slavni* s variranim tekstom *Isus usta slavni*. *Veseli se o Mario* tekstualno je uzeta iz *Cithare* u kojoj nema notnog teksta ove pjesme. Manje su poznate ili uopće nepoznate

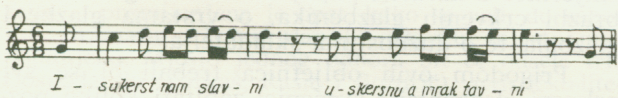
Opet Sunce svitlost steče. Evo nekoliko taktova:

Veliko je sad veselje

Isukerst nam slavni (druga varijanta)

Zanimljiva je opaska autora s obzirom na dvije slijedeće pjesme. Jajić kaže: »Slide dva napiva (pod A) i pod B) uskeršnja, po mađarskih samo, i nimačkih mistih običajna«.

»A) Mađarska Pisma: *Feltamadt Krisztus*«. Ta je popijevka u molu. Zbog zanimljivosti svoje melodijske fakture, donosim je u cjelini:

Druga pod B), prema Jajiću, je Pisma nimačka: *Der Heiland ist erstanden, pošlavlönčena*. Hrvatski tekst glasi: »Spasitelj je uskernuo«.

Slijedi pet pjesama pod naslovom »Slide Pisme za dneve obćnog Molenja«. To su te spomenute popijevke korizmenog karaktera.

Otče koga Sin je njemačkog porijekla. Vater unser, kako kaže sam Jajić. Evo naslova pjesama koje slijede dalje: *Oštri sudče*, *Smiluj se meni*, *Oh grišniče* i *Dušo grišna*, koja ima kao kuriozitet svoj početak s dominantnim septakordom. Evo prvih pet taktova:

Za blagdan Duhova Jajić donosi dvije popijevke. »Pisma za Duhove ili u glasu obćanom kao prid Pridikom, ili u slidićem«. Ta je stavljena u kantual »Pjevnik Kindlein — Kolander, pod duhovske.

Tu se našla i jedna pjesma za čast presv. Trojstva: *Ime štujem Trojstva prisvetoga*.

Marijanske pjesme

Veliki ciklus marijanskih pjesama kod Jajića da - de nam zaključiti da je i u njegovo vrijeme cvala marijanska pobožnost. Naravno da bi s obzirom na tekst trebalo koji put izreći i kritiku. Katkada ne pru - ža nikakav sadržaj, kao npr.:

Pivaću Marii, pivaću Marii Majki Božjoj; pivaću svim glasom, pivaću svom snagom Majki pivaću vazda, pivaću, pivaću pivaću Marii Majki mojoj!

Još jedan sličan tekst:

Mario, Mario, ti mila ljubico ti čudna ružico brez ternja svakoga, oh, Mario!

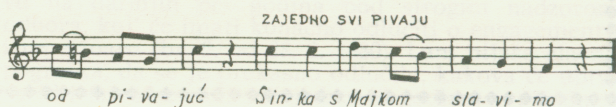
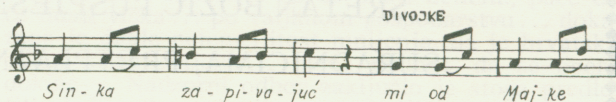
Cijeli ciklus marijanskih pjesama može se podijeliti na dvije grupe: *Pisme od Blažene Divice Marie* i *Pisme za vrime Prišaštja* (Adventa).

Prva grupa broji dvadeset i jednu popijevku.

Jajić izričito spominje njemačku provenijenciju dviju pjesama. To su: *O Zuflucht aller Sunder* — koja se poslie Većernja od puka svakog Marina Dana, dal' i po nediljama običaje u Cerkvi izpivati. Nije još u Vincu«. Druga je »Pisma nimačka *Ave Königin* pošlavlönčena, nije još za sad' u Vincu«.

Osim ovih izričito spomenutih pjesama, čini se, da je u marijanskim pjesmama prevladao njemački duh, što svjedoči struktura pjesme kao i kadence, tipična za njemački koral. Kod pjesme *Pismu novu* autor sugerira izvedbu slijedećom opaskom: »Pervi i tretji pivaju mladinci, a drugi i četvrti odpivaju di - vojke na izmince, peti pako zajedno složno izpivaju«.

Evo kako izgleda cijela popijevka:

Čini se, da je bilo uobičajeno dijaloško pjevanje, koje autor sugerira kao izmjenu sola i tuttija, a ovdje je precizirano što pjevaju »mladinci«, što »divojke«.

Mnoge su se od navedenih pjesama zaboravile, iako je velik broj Jajićevih ušao u »Pjevnik« Kolander — Kindlein.

U drugoj grupi *Prišaštja* su zapravo samo tri opjevke: *Zdrava budi, Ave Maria Königin* i *Zdrava budi Mario prijasna Zornice*. Ova posljednja pjeva se još i danas gotovo po svim crkvama.

Za velike blagdane molili su se u crkvi psalmi, pa u svojoj pjesmarici i Jajić daje tu mogućnost na principu slobodnog recitativa. Zato kaže: »Ako je gdi običajno po veće svetkovine s' Psalmima Večernje držati, evo i zato napivi slide: na misničko oglasenje *Bože na pomoć moju nastoj* odpivaju pivači«. S obzirom na *Magnificat*, koji donosi u dvije varijante, kaže: »Napivi na *Magnificat* (ili *Uzveličaje duša moja*) na kojeg se mogu i Psalmi na Večernju, ili o drugoj kojoj svetčanosti po pripisu, ili bogoljubnom običaju pivati...« *Magnificat* u latinskoj i hrvatskoj varijanti donosi u svih osam tonusa izostavivši treći i četvrti, gdje kaže: »Glas III i IV nisu u običaju, i zato ih izostavljam ovdje«.

Donosi devet varijanti *Litanija* koje se pjevaju »za Večernje ili drugu bogolj. prigodu«.

Navodi i *Litanie Pastorelne ili Božične* s tipičnim božićnim ugođajem, u trodjelnoj mjeri:

Go - spo - di - ne po - mi - luj, I - su - ker - ste

po - mi - luj, Go - spo - di - ne po - mi - luj.

Druga varijanta litanija nije u trodjelnoj mjeri, no »štimmung« je zanimljiv:

Gospodi - ne po - mi - luj, I - su - ker - ste po - mi - luj,

I - su - ker - ste pomiluj, Gospodi - ne po - mi - luj.

Službeno se kroz godinu izmjenjuju antifone u čast Bogorodice, pa ih ovdje donosi i autor. To su: *Alma Redemptoris Mater, Ave Regina coelorum, Regina coeli laetare, Salve Regina* u dvije varijante. Tu je i *Tota pulchra* (»Ovo se piva po redovničkim Crkvama«), kojoj prethodi preludij od devet taktova. Tako završava ciklus marijanskih pjesama.

(Nastavak slijedi)

75. godišnjica Motuproprija sv. Pija X i 15. godišnjica Konstitucije o liturgiji II. vatikanskog koncila

Papa sv. Pijo X je prije 75 godina, 22. studenog 1903. g., proklamirao već u prvoj godini svog pontifikata Motuproprio o crkvenoj glazbi »Inter pastoralis officii sollicitudines« (Među mnogobrojnim brigama).

Motuproprio, koji je pravi kodeks crkvene glazbe, kako ga je nazvao sam sv. Pijo X., nastao je zbog »nepoznavanja propisa« crkvene glazbe »i da bi se uklonila nesigurnost u tumačenju već izdanih odredaba« (iz Uvoda Motuproprija). Njegove osnovne misli i smjernice iznio je sv. Pijo X. još kao mletački patrijarh kard. Sarto u svom pastoralnom pismu od 1. svibnja 1895. g. Već tada je istakao da crkvena glazba mora imati tri glavna svojstva: svetost, umjetničku vrijednost i univerzalnost, što je ponovno potvrdio i u Motupropriju (t. 2.). Motuproprio je u IX odsjeka i 29 točaka obuhvatio uz opća načela i vrste crkvene glazbe, liturgijski tekst, oblik skladbi, propise za pjevače, orgulje i druga glazbala, te glavna sredstva za obnovu i unapređenje crkvene glazbe. Koncizno pisan jasno iznosi načela crkvene glazbe koja obvezuju na provođenje sve crkvene glazbenike i svećenike. Svjež, praktičan, pa i danas primjenljiv s manjim izjmenama i dopunama.

Motuproprio sv. Pija X. poslužio je i kao osnova gl. VI. Konstitucije o liturgiji II. Vatikanskog koncila u kojoj se daju odredbe o liturgijskoj glazbi. Konstituciju je 4. prosinca 1963. — prije 15 godina — potvrdio Pavao VI. Konstitucija u gl. VI. donosi u 10 točaka (112-121) odredbe Koncila o svetoj glazbi, koje obuhvaćaju osnovne smjernice o naravi i primjeni crkvene glazbe, izobrazbi crkvenih glazbenika, o vrstama glazbe i glazbala, te o dužnostima skladatelja.

Prigodom ovih obljetnica trebali bi se svi crkveni glazbenici i svećenici zapitati koliko poznaju te zakone crkvene glazbe i koliko i kako ih primjenjuju u svojoj glazbenoj praksi kao orguljaši, zborovođe, skladatelji ili voditelji i propagatori liturgijskog pučkog pjevanja. Prave obnove i unapređenja liturgijske glazbe nema bez jasnih principa, a oni su sadržani u smjernicama i zakonima crkvene glazbe pisanim u enciklikama Papa i Uputama SZO.

Prigodom ovih jubileja preporučamo svim crkvenim glazbenicima da pročitaju Motuproprio sv. Pija X. i gl. VI. Konstitucije o liturgiji II. vatik. koncila.

T.

SRETAN BOŽIĆ I USPJEŠNU 1979. GODINU SVIM
SURADNICIMA, PRETPLATNICIMA I PRIJATELJIMA

ŽELI UPRAVA I UREDNIŠTVO